

PĒTĪJUMA ZIŅOJUMS

"Pētījums par studijās un karjerā aktuālajām kompetencēm"

Pētījuma realizētājs LU Karjeras centrs

2025

Ievads

Latvijas Universitātes (LU) Studiju servisa departamenta (SSD) Karjeras centrs no 2024.gada oktobra līdz 2024.gada decembrim veica pētījumu par studijās un karjerā aktuālajām kompetencēm.

Pētījuma mērķis ir izpētīt studentu un mācībspēku izpratni par aktuālām kompetencēm, to nozīmi studiju procesā un karjerā, kā arī par caurviju kompetenču attīstības pieredzi studiju procesā, lai identificētu nepieciešamos pasākumus studentu un mācībspēku kompetenču pilnveidei.

Lai iegūtu informāciju par aktuālām kompetencēm studiju procesā un karjerā, kā arī par caurviju prasmju attīstības pieredzi studiju procesā, tika intervēti 8 studenti un 9 Docētāji. Izlasē iekļautie studenti un Docētāji izvēlēti no visām LU fakultātēm: Ekonomikas un sociālo zinātņu fakultātes (2)¹, Eksakto zinātņu un tehnoloģiju fakultātes (3), Humanitāro zinātņu fakultātes (3), Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultātes (4), Juridiskās fakultātes (1) un Medicīnas un dzīvības zinātņu fakultātes (4).

Pētījumā tika izmantota strukturētā intervija. Intervijas notika gan klātienē, gan attālināti. Katram respondentam tika uzdoti 11 jautājumi un intervijas vidējais ilgums bija 34 min.

Intervijas jautājumi:

Studentiem	Docētājiem
1.Kas Jums pirmais nāk prātā (asociācijas), izdzirdot vārdu prasmes, kompetences? Vai starp šiem jēdzieniem, Jūsaprāt, ir kāda atšķirība?	1.Kas Jums pirmais nāk prātā (asociācijas), izdzirdot vārdu prasmes, kompetences? Vai starp šiem jēdzieniem, Jūsaprāt, ir kāda atšķirība?
2.Kādas prasmes/kompetences, Jūsaprāt, ir nozīmīgas darba tirgū? Kāpēc?	2.Kādas prasmes/kompetences, Jūsaprāt, ir nozīmīgas darba tirgū? Kāpēc?
3.Kādas prasmes/kompetences, Jūsaprāt, ir/būs nozīmīgas Jūsu studijās un karjerā?	3.Kādas prasmes/kompetences, Jūsaprāt, ir/būs nozīmīgas Jūsu studentu studijās un karjerā?
4.Kādas prasmes/kompetences Jums ir būtiski iegūt/pilnveidot? Kāpēc?	4.Kādas prasmes/kompetences Jums ir būtiski iegūt/pilnveidot? Kāpēc?
5.Kā Jūs vērtējat šo prasmju/ kompetenču nozīmību studijās un karjerā? (Piedāvā sarakstu ar kompetencēm (problēmu risināšana; kritiskā domāšana; radošums;	5.Kā Jūs vērtējat šo prasmju/kompetenču nozīmību studijās un karjerā? (piedāvā sarakstu: problēmu risināšana; kritiskā domāšana; radošums; komunikācijas prasmes; sadarbība;

¹ Iekavās norādīts respondentu skaits

komunikācijas prasmes; sadarbība; līderība; konfliktu vadība; mācīšanās prasmes; digitālās prasmes; uzņēmība) un par katru kompetenci atsevišķi jautā (Piemēram, Kā Jūs vērtējat problēmu risināšanas nozīmību studijās?) 6.Kādā veidā šīs prasmes tiek apgūtas šobrīd studiju procesā? Kādas mācību metodes tiek izmantotas? 7. Ar kādām metodēm Jūs labprāt apgūstat/ apgūtu nepieciešamās prasmes/ kompetences universitātē? Kādās darbībās ārpus studiju kursiem prasmes tiek apgūtas/varētu tikt apgūtas? 8.Kas Jums palīdz apzināties, izprast, kādas prasmes/kompetence jāapgūst vai jāpilnveido? 9.Kādus uzdevumus, kuros Jums ir jāveic iegūto prasmju/ kompetenču pašnovērtēšana un savstarpējā novērtēšana, studiju procesā Jums uzdod docētāji? Raksturojiet ar piemēriem. Cik lietderīgi Jums tas šķiet? 10.Raksturojiet, kā, Jūsprāt, prasmes/kompetence attīstās? Iedomājaties kādu konkrētu prasmi/ kompetenci un pastāstiet, kā notikusi tās attīstība) 11.Iedomājaties, ka Jūs esat jaunais LU rektors un Jums ir jāizstrādā prasmju/ kompetenču attīstības stratēģija. Kādi būs Jūsu pirmie trīs konkrētie uzdevumi stratēģijas izstrādē?	līderība; konfliktu vadība; mācīšanās prasmes; digitālās prasmes; uzņēmība (uzņēmējspēja)). 6.Kādā veidā (nozīmīgās) prasmes tiek apgūtas šobrīd studiju procesā? Kādas mācību metodes tiek izmantotas? 7.Kādā veidā Jūs labprāt veicināt/veicinātu studentiem nepieciešamās prasmes/ kompetences universitātē? Kādās darbībās ārpus studiju kursiem prasmes tiek apgūtas/ varētu tikt apgūtas? 8.Kas Jums palīdz apzināties/izprast, kādas prasmes/kompetence jāapgūst vai jāpilnveido studentiem? 9.Kādus uzdevumus, kuros studentiem ir jāveic iegūto zināšanu, prasmju, kompetences pašnovērtēšana un savstarpējā novērtēšana (citu studentu snieguma novērtēšana), studiju procesā Jūs izmantojat? Raksturojiet ar piemēriem. Cik lietderīgi Jums tas šķiet? 10.Raksturojiet, kā, Jūsprāt, prasmes. kompetences attīstās? (Iedomājaties kādu konkrētu prasmi/kompetenci un pastāstiet, kā notikusi tās attīstība). 11.Iedomājaties, ka Jūs esat jaunais LU rektors un Jums ir jāizstrādā prasmju/kompetenču attīstības stratēģija. Kādi būs Jūsu pirmie trīs konkrētie uzdevumi stratēģijas izstrādē?
--	---

Pētījuma mērķauditorija un paredzami rezultātu lietotāji

Latvijas Universitātes administrācijas pārstāvji, karjeras konsultanti, studiju programmu direktori, Docētāji un studenti.

Galvenie pētījuma rezultāti

1. Terminu “kompetence” un “prasmes” izpratne.

Studenti prasmes saista ar konkrētām darbībām, bet kompetences – ar plašāku spēju kopumu:

“Kompetences ir vairāk tāds garīgs process... lai nokļūtu no punkta A līdz punktam B.”

Docētāji arī uzsver, ka kompetences ir visaptverošākas, savukārt prasmes – praktiskas:

“Prasmes ir kaut kas, ko cilvēks spēj izdarīt. Savukārt kompetences būs kaut kas plašāks.”

2. Nozīmīgākās prasmes darba tirgū.

Gan **studenti**, gan **Docētāji** uzsver komunikāciju, pielāgošanās spējas, sadarbību un digitālās prasmes.

“Komunikabilitāte, bez tās, manuprāt, vispār gandrīz neko nevar.”

“Digitālās kompetences ir nepieciešamas visur.”

3. Nozīmīgākās prasmes studijās un karjerā.

Gan **studenti**, gan **docētāji**, atbildot uz šo jautājumu, uzsver vairākas savstarpēji saistītas prasmes un kompetences, kas ir būtiskas gan veiksmīgām studijām, gan nākotnes karjerai. Kā viena no nozīmīgākajām tiek izcelta **mācīšanās prasme** – spēja patstāvīgi organizēt savu darbu, apgūt un organizēt jauno informāciju un nepārtraukti sevi pilnveidot. Šī prasme tiek uzskatīta par priekšnoteikumu visu pārējo kompetenču attīstībai, īpaši mūsdienu mainīgajos apstākļos. Atbildēs bieži tiek minēta arī kritiskā domāšana, kas palīdz izvērtēt informācijas kvalitāti, pieņemt pamatotus lēmumus un orientēties sarežģītās situācijās. Šī prasme tiek īpaši izcelta kā būtiska akadēmiskajā darbā, pētniecībā un profesionālajā vidē, kur jāspēj argumentēt un pamatot savu rīcību. Respondentu atbildēs plaši pieminēta ir komunikācijas un sadarbības prasme. Studenti uzsver, ka efektīva saziņa ir nepieciešama ne tikai studiju grupu darbā, bet arī prakses laikā un darba intervijās. Būtiska, studentprāt un docētājprāt, ir digitālā prasme, minot to kā neatņemamu mūsdienu studiju un darba vides sastāvdaļu. Gan ikdienas darbā ar platformām un rīkiem, gan nākotnes karjerā digitālā kompetence tiek uzskatīta par pamata nosacījumu. Papildus tam tiek akcentētas arī tādas kompetences kā uzņēmība, problēmu risināšana, radošums un emocionālā inteliģence. Šīs prasmes tiek saistītas ar spēju uzņemties iniciatīvu, rast risinājumus neskaidrās situācijās un sadarboties ar jomu speciālistiem. Studentu atbildēs parādās izpratne par to, ka kompetenču nozīmība var mainīties atkarībā no nozares, bet visas šīs prasmes kopā veido bāzi, kas ļauj būt elastīgam, pārliecinātam un konkurētspējīgam.

4. Prasmes, kuras nepieciešams pilnveidot

Studenti norāda, ka nepieciešams pilnveidot: pašizziņu, informācijas meklēšanu un tehniskās prasmes.

Docētāji: mākslīgā intelekta izmantošana, komunikācija ar studentiem.

“Ir svarīgi saprast, kā izmantot mākslīgo intelektu, lai mācību procesu padarītu efektīvāku.”

5. Kā Jūs vērtējat šo prasmju/ kompetenču nozīmību studijās?

Studenti augstu vērtē visas piedāvātās kompetences (problēmu risināšana; kritiskā domāšana; radošums; komunikācijas prasmes; sadarbība; līderība; konfliktu vadība; mācīšanās prasmes; digitālās prasmes; uzņēmība), īpaši akcentējot to praktisko nozīmi gan studijās, gan nākotnes profesijā. **Studenti** uzsver kritiskās domāšanas nozīmi lēmumu pieņemšanā un informācijas izvērtēšanā: *“Kritiskā domāšana ... ir ļoti svarīga lieta, lai mēs varētu ātri rīkoties...”*

Problēmu risināšanu studenti bieži sasaista ar spēju pielāgoties un tikt galā ar negaidītām situācijām. Liela uzmanība tiek pievērsta savstarpējai sapratnei un komunikācijai grupu darbos: *“Sadarbība ir svarīga, īpaši grupu darbos. Tas palīdz ne tikai mācīties, bet arī saprast citus cilvēkus.”* Digitālās prasmes studenti vērtē ļoti augstu, jo tās ir nepieciešamas ikdienas studiju darbā, e-vides izmantošanā un profesionālajā sagatavotībā: *“21. gadsimtā maz kas notiek uz papīra... [digitālā] tā ir pamatprasmē.”* *“Digitālās prasmes ir ļoti svarīgas... ne vienmēr tiek kvalitatīvi mācītas studijās.”*

Docētāji pauž vienotu izpratni par kompetenču nozīmi studijās un karjeras attīstībā. Īpaši tiek uzsvērtā digitālo prasmju nozīme mūsdienu studiju vidē, taču docētāji apzinās arī pārāk lielās pašlaušanās uz tehnoloģijām riskus: *“Mēs esam lielu pārmaiņu priekšā... Saprast, kur ir cilvēka loma, kā cilvēks ar tehnoloģiju sadarbojas, ir ļoti svarīgi,”* *“Digitālās prasmes bez tām jau iztikt laikiem nevar... studenti citreiz pārvalda labāk nekā pasniedzēji”*. Kā viens no lielākajiem izaicinājumiem tiek norādīts – nepietiekama digitālo kompetenču apguve specifiskās situācijās (piemēram, AI izmantošanā, dokumentu pārvaldībā utt.). Uzņēmību docētāji saista ar iniciatīvu, atbildību, spēju iziet no komforta zonas, kā arī spēju izdarīt darbu līdz galam: *“Pirmā lieta, ko students uzņemies – parakstīt līgumu, ka studēs. Tādā nozīmē uzņēmībai jābūt,”* *“Ja nav uzņēmības, tu paliec tikai kā izpildītājs.”* Tomēr vairāki docētāji uzsver, ka uzņēmība nav obligāta visiem – dažkārt svarīgākas ir citas prasmes, piemēram, sadarbība.

Studenti uzņēmību uztver gan kā virzītājspēku aktīvai līdzdalībai, gan kā resursu, kas jālīdzsvaro, lai izvairītos no pārslodzes vai “izdegšanas”: *“Ja esi uzņēmīgs, tu pats vairāk iegūsti – arī ārpus studiju darbos,”* *“Uzņēmība ir pabeigt laikus lietas... ja apsoli – izdari.”* Vēl uzņēmība studentu skatījumā ir gan kā personiska attieksme, gan kā personīgais zīmols un spēja “sevi pārdot” darba tirgū.

6. Kādā veidā šīs prasmes tiek apgūtas šobrīd studiju procesā? Kādas mācību metodes tiek izmantotas?

Gan docētāji, gan studenti uzsver prasmju attīstības nepieciešamību studiju procesā. Docētāji pievēršas metodoloģiskajiem aspektiem un vērtē, kā dažādas metodes veicina studentu attīstību, kamēr studenti vairāk izjūt nepieciešamību pēc atbalsta, skaidrības un konsekvences.

Kopīgais izaicinājums – nodrošināt, ka prasmju attīstības veicināšana nav nejauša, bet gan sistēmiska un apzināta studiju procesa daļa. *“Katram docētājam pastāstīt studējošiem, kas ir mācīšanās prasme.”*

7. Kādā veidā Jūs labprāt veicināt/veicinātu studentiem nepieciešamās prasmes/ kompetences universitātē? Kādās darbībās ārpus studiju kursiem prasmes tiek apgūtas/ varētu tikt apgūtas?

Docētāji uzskata, ka prasmju un kompetenču attīstīšana universitātē notiek ne tikai studiju kursu ietvaros, bet lielā mērā arī ārpus tiem – dažādās praktiskās, radošās un sabiedriskās aktivitātēs. Docētāji pauž gatavību veicināt studentu prasmes, radot iespējas mācīties darot, risinot reālas problēmsituācijas un iesaistoties pētnieciskos vai starpdisciplināros projektos. Daļa docētāju norāda, ka studentu prasmes veiksmīgi attīstās, kad viņi tiek iesaistīti, piemēram, studentu pašpārvaldē, projektos vai brīvprātīgajā darbā. Šīs aktivitātes tiek uzskatītas par būtiskām, kur studenti attīsta komunikāciju, sadarbību, iniciatīvu un pašorganizēšanos.

8. Ar kādām metodēm Jūs labprāt apgūstat/ apgūtu nepieciešamās prasmes/ kompetences universitātē? Kādās darbībās ārpus studiju kursiem prasmes tiek apgūtas/varētu tikt apgūtas?

Studenti uzsver, ka daudz noderīgu prasmju tiek apgūtas tieši ārpus nodarbībām – gan strādājot algotu darbu studiju laikā, gan piedaloties projektos, organizējot pasākumus vai vienkārši uzņemoties papildu pienākumus studiju vidē. Daudzi studenti norāda, ka šīs aktivitātes palīdz ne tikai praktiski lietot teorētiskās zināšanas, bet arī veidot kontaktus, attīstīt iniciatīvu un uzlabot pārliecību par sevi. Tajā pašā laikā studenti atzīst, ka ne visiem ir vienādas iespējas iesaistīties ārpuskursu aktivitātēs, un tāpēc būtu svarīgi, lai universitāte veicinātu šo iespēju pieejamību un informētību. Daži studenti arī brīdina par risku pārslodzei un norāda, ka nepieciešams līdzsvars starp iesaisti un personīgajām robežām.

9. Kas Jums palīdz apzināties/izprast, kādas prasmes/kompetence jāapgūst vai jāpilnveido studentiem?

Gan docētāju, gan studentu atbildēs uzsvērti dažādi informācijas un pieredzes avoti, kas palīdz izprast nepieciešamās prasmes. **Docētāji** visbiežāk min darba tirgus prasības, profesionālo pieredzi ārpus universitātes, atsauksmes no darba devējiem, kā arī personīgos novērojumus studiju procesā. Vairāki docētāji atzīmē, ka izpratne par nepieciešamajām kompetencēm veidojas, analizējot studentu sniegumu dažādos uzdevumos, piemēram, grupu darbos, projektu realizācijā vai diskusijās. Viena docētāja atzīst, ka *“dzīve pati uzrāda, ko vajag”*, akcentējot refleksiju un pieredzes balstītu lēmumu pieņemšanu. Citi docētāji norāda, ka par nepieciešamajām prasmēm skaidrāk sāk domāt tieši tad, kad paši iesaistās projektos vai sadarbībā ar ārpusakadēmiskajiem

partneriem, piemēram, darba tirgus pārstāvjiem vai nevalstiskām organizācijām. Nereti docētāji piemin arī studiju programmu rezultātu izvērtēšanu kā pamatu kompetenču apzināšanai. Savukārt **studenti** visbiežāk apzinās attīstāmās prasmes tieši praktiskās pieredzes gaitā – strādājot, piedaloties projektos vai saskaroties ar sarežģītiem uzdevumiem studijās. Viņi bieži piemin, ka skaidrība par nepieciešamajām prasmēm rodas tad, kad konkrētas situācijas liek saprast, ka kaut kas trūkst, piemēram, *“kā lai es visu atceros, ja ir daudz informācijas”*. Daži studenti uzsver, ka prasmes definē paši sev, izmēģinot dažādas pieejas un vērojot, kas strādā, kas ne. Tāpat kā docētāji, arī studenti norāda uz darba tirgus prasībām kā būtisku faktoru – *“strādājot, saproti, kas pietrūkst”*. Kompetenču izpratne veidojas dinamiski, pamatojoties gan uz refleksiju par pašu mācību procesu, gan uz reālām darba vai sadarbības situācijām. Docētājiem svarīgs ir profesionālais konteksts, savukārt studentiem – tiešā pieredze un nepieciešamība lietot zināšanas praksē. Abas grupas uzsver arī iekšēju motivāciju un pašrefleksiju kā būtiskus instrumentus prasmju apzināšanā.

10. Kādus uzdevumus, kuros studentiem ir jāveic iegūto zināšanu, prasmju, kompetences pašnovērtēšana un savstarpējā novērtēšana (citu studentu snieguma novērtēšana), studiju procesā Jūs izmantojat? Raksturojiet ar piemēriem. Cik lietderīgi Jums tas šķiet?

Docētāju atbildēs redzams, ka pašnovērtēšana un savstarpējā vērtēšana tiek izmantota dažādos veidos, tomēr šīs prakses vēl nav vienotas un sistemātiski integrētas visās studiju programmās. Daudzi docētāji atzīst, ka studentu refleksija par savu sniegumu tiek iekļauta kā daļa no lielākiem uzdevumiem, piemēram, projektu darbos, grupu uzdevumos vai prezentācijās, kur pēc uzdevuma tiek analizēts process, sasniegumi un grūtības. Kāds docētājs norāda: *“Pēc intervijas un stenda ziņojuma veidošanas mēs analizējam, kas bija grūti, kas labi, ko nākamreiz mainītu.”* Šāda pieeja ļauj studentiem analizēt savu pieredzi un to strukturēti izvērtēt, kas savukārt veicina mācīšanos no pieredzes. Savstarpējā vērtēšana biežāk sastopama grupu darbos vai semināru diskusijās, kur studenti sniedz viens otram atgriezenisko saiti. Tomēr daži docētāji uzsver, ka vērtēšanas kultūra vēl nav pietiekami izkopta un ka studentiem bieži vien trūkst kompetences sniegt konstruktīvu, argumentētu atgriezenisko saiti. Nereti arī paši docētāji izjūt neērtību pilnvērtīgi īstenot šādus uzdevumus, ņemot vērā konfidencialitātes un datu aizsardzības ierobežojumus, kas ierobežo publisku snieguma apspriešanu. Vairāki docētāji uzsver, ka pašnovērtēšana palīdz studentiem attīstīt kritisko domāšanu, refleksiju un atbildības izjūtu par savu mācību procesu, un uzskata to par lietderīgu. Savstarpējā vērtēšana savukārt attīsta sadarbības prasmes, empātiju un komunikāciju, tomēr, lai šīs metodes būtu efektīvas, ir nepieciešams studentus sagatavot, kā šo procesu īstenot kvalitatīvi. Daži docētāji ierosina attīstīt strukturētas vērtēšanas shēmas vai vadlīnijas, kas palīdzētu nodrošināt šādu uzdevumu lietderību un objektivitāti. Kopumā var secināt, ka pašnovērtēšanas un savstarpējās vērtēšanas uzdevumi studiju procesā tiek izmantoti fragmentāri, taču tiek uzskatīti par vērtīgu un attīstāmu praksi, kas būtiski veicina studentu mācīšanās autonomiju un profesionālo izaugsmi.

11. Raksturojiet, kā, Jūsaprāt, prasmes, kompetences attīstās? (Iedomājieties kādu konkrētu prasmi/kompetenci un pastāstiet, kā notikusi tās attīstība).

Gan docētāji, gan studenti uzsver, ka prasmju un kompetenču attīstība ir ilgstošs un pakāpenisks process, kas saistīts ar personīgo pieredzi, praktisku lietojumu un apzinātu refleksiju. **Docētāju** skatījumā prasmes nevar attīstīt izolēti vai mehāniski – to attīstība notiek caur konkrētiem uzdevumiem, mijiedarbību un spēju domāt par savu mācīšanās procesu. Kā īpaši nozīmīga tiek izcelta mācīšanās prasme, kas tiek raksturota kā spēja apzināti izvēlēties piemērotas stratēģijas un organizēt savu darbu. Docētāji uzsver, ka šī prasme neveidojas automātiski – tā ir jāveicina ar metodisku pieeju un skaidru izpratni par tās nozīmi. Tiek uzskatīts, ka, ja students saprot, kas ir mācīšanās prasme un kā tā darbojas, viņš spēj arī apzinātāk attīstīt citas kompetences, piemēram, problēmu risināšanu vai kritisko domāšanu. Savukārt **studentu** atbildēs dominē uz uzdevumiem balstīti piemēri – studenti norāda, ka prasmes vislabāk attīstās reālās situācijās, kurās nepieciešams risināt konkrētus izaicinājumus. Tiek minēta, piemēram, laika plānošana, kas sākotnēji bijusi sarežģīta, taču, nonākot slodzes situācijā, nācies apgūt efektīvus paņēmienus un veidot sistēmu. Līdzīgi tiek raksturota arī uzņēmības attīstība – sākotnēji tā saistīta ar vēlmi izmēģināt jaunas lietas, bet ar laiku pārtop par spēju uzņemties vadību, risināt problēmas un darboties mērķtiecīgi. Vairāki studenti norāda, ka kompetences attīstās tad, kad pastāv iekšēja motivācija, taču arī ārējā vide – studiju organizācija, docētāju attieksme un iespējas darboties – spēlē būtisku lomu.

12. Iedomājaties, ka Jūs esat jaunais LU rektors un Jums ir jāizstrādā prasmju/kompetenču attīstības stratēģija. Kādi būs Jūsu pirmie trīs konkrētie uzdevumi stratēģijas izstrādē?

Docētāju un studentu atbildēs redzams pārdomāts un atbildīgs skatījums uz prasmju un kompetenču attīstību universitātē. Ja viņi ieņemtu rektora amatu, pirmie soļi stratēģijas izstrādē būtu vērsti uz sistēmisku pieeju, strukturētiem atbalsta mehānismiem un ciešu sasaisti ar darba tirgus un sabiedrības vajadzībām.

Viens no visbiežāk minētajiem uzdevumiem būtu veikt visaptverošu prasmju un kompetenču kartējumu, aptaujājot docētājus, studentus, darba devējus un analizējot studiju programmas. Tas palīdzētu saprast, kādas prasmes jau tiek attīstītas un kurās jomās ir vēl jāpiestrādā.

Otrs būtisks solis būtu ieviest mērķtiecīgu un vienotu prasmju integrēšanu studiju saturā, veidojot konkrētas prasības studiju kursu aprakstos un nodrošinot metodisko atbalstu docētājiem šo prasmju attīstības veicināšanai praksē.

Trešais bieži minētais uzdevums būtu veicināt starpdisciplināras un ārpusstudiju aktivitātes, kurās studenti var attīstīt tādas prasmes kā sadarbību, problēmu risināšanu, uzņēmību un digitālo kompetenci.

Tiek uzsvērtā nepieciešamība radīt vidi, kur studenti jūtas droši eksperimentēt un kļūdīties, mācoties no pieredzes.

Stratēģiskā līmenī vairāki respondenti uzsver arī nepieciešamību nostiprināt sadarbību starp fakultātēm, ieviest kopīgus prasmju attīstības mērķus, kā arī regulāri izvērtēt progresu, izmantojot kvalitatīvus un kvantitatīvus datus.

Tiek piedāvātas arī konkrētas idejas – piemēram, prasmju attīstības mentors katrai studiju programmai, digitāla prasmju attīstības platforma vai LU līmeņa starpdisciplināro prasmju kurss visiem studentiem.

LU kopienā pastāv skaidra izpratne un gatavība rīkoties, lai veidotu mūsdienīgu, uz kompetencēm orientētu augstākās izglītības vidi.

Secinājumi:

Pamatojoties uz iegūto kvalitatīvo datu analīzi, Latvijas Universitātes Karjeras centram ieteicams izstrādāt un piedāvāt vairākus brīvās izvēles kursus, seminārus, lekcijas un pasākumus, kas atbilst pētījumā identificētajām studentu un mācībspēku vajadzībām.

Respondenti atklāj, ka komunikācijas un sadarbības prasmes ir būtiskas jebkurā nozarē, jo tās saistītas ar konfliktu risināšanu, rezultātu sasniegšanu un spēju darboties komandā. Docētāji un studenti atzīmē, ka spēja ātri pielāgoties un apgūt jaunas prasmes, ir svarīgas mūsdienu mainīgajā darba tirgū.

Studenti, īpaši no eksaktajām zinātnēm, uzsver tehnisko prasmju nozīmi, piemēram, programmēšanu, savukārt humanitāro un sociālo jomu studenti un docētāji akcentē radošumu un analītiskās spējas.

Studenti pauž neapmierinātību par nepietiekamu praktisko nodarbību piedāvājumu, kas kavē sagatavotību reālajam darba tirgum.

Digitālās prasmes tiek atzītas par nozīmīgām, taču, kā norāda studenti, viņiem trūkst dziļāku zināšanu par to plašāku lietojumu konkrētajās nozarēs. Arī docētāji uzsver vajadzību mērķtiecīgi pilnveidot savas digitālās prasmes.

Liela uzmanība tiek pievērsta arī vajadzībai attīstīt kritisko domāšanu, kas ir būtiska informācijas izvērtēšanai un lēmumu pieņemšanai.

Gan studenti, gan docētāji uzsver emocionālās inteliģences un stresa vadības nozīmi profesionālās un personiskās dzīves līdzsvara nodrošināšanā. Docētāji un studenti norāda, ka, piemēram, līderības prasmei ir būtiska loma karjerā, bet mazāk svarīga tā ir studiju procesā. Respondenti vienprātīgi pauž viedokli, ka studiju procesā visas nepieciešamās caurviju prasmes nevar vienlīdz kvalitatīvi attīstīt. Piemēram, kritiskās domāšanas un analīzes prasmes veiksmīgi tiek pilnveidotas praktiski ikvienā studiju kursā, turpretī tādas prasmes kā līderība un mācīšanās, kā arī uzņēmējspēja, respondentprāt, būtu jāattīsta atsevišķos cursos vai semināros.

Rekomendācijas:

Nemot vērā galvenos secinājumus, LU Karjeras centram ieteicams organizēt kursus, kuru mērķis ir komunikācijas un sadarbības prasmju attīstības veicināšana, iekļaujot interaktīvas nodarbības un lomu spēles, lai praktiski trenētu sadarbību komandās.

Pārmaiņu vadības un mācīšanās (īpaši pašvadītas mācīšanās) prasmju semināri palīdzētu studentiem ātrāk apgūt jaunas prasmes un pielāgoties pārmaiņām.

Būtu vēlams arī piedāvāt nozares specifiskas darbnīcas, kas fokusējas uz tehniskajām prasmēm, piemēram, programmēšanu un produktu radīšanu.

Digitālo prasmju kursi, kas ietver mākslīgā intelekta un datu analīzes apguvi, būtu piemēroti dažādu studiju virzienu studentiem.

Emocionālās inteliģences treniņi, kas attīsta pašizziņas, stresa vadības un empātijas prasmes, sekmētu studentu emocionālo gatavību darba tirgum.

Karjeras vadības, līderības un personīgā zīmola attīstīšanas kursi, kas palīdz attīstīt pašprezentācijas prasmes, veidot CV un sagatavoties darba intervijām, būtu nozīmīgs ieguldījums studentu karjeras attīstībā.

Ieteicams attīstīt arī mentordarbības programmas, kur profesionāļi no dažādām nozarēm sniegtu studentiem praktiskus padomus un palīdzētu orientēties darba tirgū.

Šie pasākumi veicinātu studentu gatavību darba tirgum, uzlabotu viņu emocionālo labbūtību un spēju adaptēties mūsdienu dinamiskajām prasībām.

Jautājumu gadījumā saistībā ar pētījumu, kā arī ar plašāku pētījuma analīzi variet iepazīties, sazinoties ar pētījuma autoriem:

Dr.paed. Ieva Margeviča-Grinberga

e-pasts ievam@lu.lv

Dace Silīņa, LU Karjeras centra karjeras attīstības projektu vadītāja, karjeras konsultante

e-pasts dace.silina@lu.lv